

ЦЕНТРАЛІЗОВАНА МІСЬКА БІБЛІОТЕЧНА СИСТЕМА ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ
м. ОДЕСИ
ЦЕНТРАЛЬНА МІСЬКА БІБЛІОТЕКА ім. І.Я. ФРАНКА
ОРЕАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ВІДДІЛ.

«Ольга Кобилянська - Українська перлина світової літератури»

Методико- реферативний матеріал.

(до 160 річчя із дня народження Ольги Кобилянської
(1863–1942), письменниці, громадської діячки)

Упорядник:

Методист ОМВ Кваша Т.Л.

Одеса 2023

Читальна зала прикрашена квітами. Невеликий журнальний столик, застелений мереживною скатертиною, підсвічники із запаленими свічками, на якому на рушнику стоїть портрет Ольги Кобилянської, виставка книжок письменниці. На заднику сцени слова „ Усі мої слова тобі, народе вільний, і пісня серця, музика душі тобі!”

Обладнання :

комп'ютер, мультимедіа проектор, екран, електронні презентації, портрет письменниці, фотографії.

Епіграф :

«Ольга Кобилянська – пишна троянда в саду української літератури»

М. Старицький

Ведуча.

Дорогі шановні колеги та гості! Сьогодні, 27 листопада, ми відзначаємо 160-річниця від дня народження великої української письменниці Ольги Кобилянської.

Із творчістю Ольги Кобилянської в нашу літературу ввійшло те, що, за словами Івана Франка та Лесі Українки, умовно можна назвати симфонічною прозою.

„Вона брала в полон своєю появою і своїми речами, — писав Денис Лукіянович. — В чорне зодягнута і поважна, струнка „мало не високого зросту засильмо смагла брюнетка, з живими великими очима... Аж чарував ніжний тон у її милій мові — то якийсь глибоко затаєний смуток, якась туга. Але ховалася та туга під легку усмішку, що на знак вищості якоїсь розквітала на її устах. Над усе здіймала Ольгу Юліанівну краса душі, особлива гармонія духовної зрілості та культури. .. Осявала Ольгу Юліанівну ще друга гармонія: між письменницею і людиною. Вона не тільки втілювала в своїх героїв ідеал краси і духовності, вона плекала їх у себе: життя і пісня доповнювали одне одного, як рідко у кого з письменників буває...”

Її називали „гірською орлицею” за горде серце, „пишною трояндою в саду української літератури” — за яскраву метафоричність бачення. Себе ж вона називала скромно і просто — „робітницею свого народу”, девізом життя якої були слова: „Що люблю, люблю вже навіки”.

Тож віддаймо сьогодні шану письменниці, розумній жінці, людині з великої літери, яка вивела нашу літературу на європейські шляхи.

(Звучить „Мелодія” Скорика.

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА – «УКРАЇНСЬКА ПЕРЛИНА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

Ведуча.

Ольга Юліанівна Кобилянська народилася 27 листопада 1863 року, померла 21 березня 1942 року.

Полька по крові батька і німкеня по матері, яка народилася в глухому містечку Ґура- Гумора Австро-Угорської імперії (Південна Буковина, сучасна Румунія), вона вивчила українську мову і стала одним з найоригінальніших і талановитих письменників України, чії твори "Земля", "В неділю рано зілля копала", "Людина", "Царівна", "Некультурна" та ін. увійшли до золотого фонду світової літератури.

У 40 років (1903) через ускладнення, викликані застудою, її паралізувало, і вона написала багато творів, не встаючи з лікарняного ліжка. Вона першою створила інший образ української жінки, відійшовши від "стандарту" забитої і пригнобленої чоловіком селянки, показавши освічених, складних і багатогранних за характером українських жінок, які прагнуть до рівноправності з чоловіками в суспільстві та сім'ї. Про це вона багато сперечалася зі своєю найкращою подругою Лесею Українкою, між ними не було ніяких таємниць у літературному та особистому житті.

Ольга Кобилянська стала класиком, якого поважали і ким захоплювалися (часто критикували за фемінізм, "ідеалізацію жінок" і "культ краси і індивідуалізму") ще за життя письменники Іван Франко, Михайло Коцюбинський, Іван Нечуй-Левицький, Василь Стефаник, композитор Микола Лисенко, історик Михайло Грушевський. У Чернівцях, де Кобилянська жила з 1891 до смерті, працював гурток її шанувальників, а сама письменниця відстоювала українську мову і в боярській Румунії, і в радянській Україні, і за німецької окупації. Більше того, активно виступила в ЗМІ проти агресії Німеччини, опублікувавши ряд статей яскравого експресивного характеру. У її квартирі гестапо був проведений обшук, в результаті якого більшість рукописів вилучили, з них багато зникло і не знайдено досі. Уряд Румунії, що підтримував нацистів, віддав Ольгу Кобилянську військовому суду. Та окупанти так і не змогли провести його: письменниця померла до початку процесу.

Ще більш складними були її стосунки з Радянським Союзом. У 1927 р. Кремль допоміг прославленій, але хворій українській письменниці, що жила в боярській Румунії, прийнявши її до Спілки письменників СРСР і призначивши персональну пенсію, і почав видавати її твори. Одночасно з цим відомі слова Ольги Кобилянської: "Якось проживемо, тільки б більшовики не прийшли".

Досягнення Ольги Кобилянської.

Письменниця говорила, що її заслуга в тому, що вона змогла привернути увагу читачів "до справжніх Марусь, Ганнусь і Катрусь, які повинні стати жінками європейського характеру".

Вона була людиною з європейським мисленням, була в курсі всіх культурних, політичних, літературних подій того часу, мала вишуканий смак у всьому: від моди до літератури і побутових дрібниць.

Одне з головних питань "всього життя і творчості" письменниці - емансипація, рівноправність жінок з чоловіками. Вона першою в українській літературі торкнулася теми жінки-інтелігентки, яка прагне не тільки до особистого щастя, але і вирватися з "болота" міщанства.

Але сама по собі Ольга не була "холодною емансипованою" феміністкою. Навпаки, була дуже привабливою і жіночною, "жагучою брюнеткою з оксамитовими очима", зберегла до самої смерті струнку фігуру.

Ольга Кобилянська, автор багатьох шедеврів не тільки української, але всесвітньої літератури, завжди захоплювалася простим українським народом, його мудрістю, сміливістю, нескореним духом навіть у найгірших обставинах. У багатьох творах класика ці риси українців стають лейтмотивами, у тому числі в зображенні української жінки.

Літературознавці відзначають, що саме Ольга Кобилянська стала першим в історії української літератури письменником, хто показав образ української жінки абсолютно по-новому: це була не "традиційно" забита, пригноблена селянка, а інтелігентка, жінка, яка прагне до знань, до освіти, яка виступає за рівноправність у суспільстві між жінками та чоловіками. Як тут не згадати, що Ольга сама брала участь у феміністичному русі, була одним з ініціаторів "Товариства руських жінок на Буковині".

Жінка у творчості Кобилянської - це "жива", не стереотипна особистість, що володіє універсальним духовним світом, витoki якого походять з українського народу. Вона смілива, але разом з тим ніжна, вона суперечлива, але схильна до компромісів, вона любляча й страждаюча, але готова пожертвувати всім, якщо це "справжні" почуття.

Часом жінка Кобилянської перевершує за людськими якостями персонажів-чоловіків, її колег, хоча письменниця не схильна до ідеалізації. Навпаки, у багатьох її роботах з неймовірною глибиною психологізму досліджується "свідоме" і "несвідоме" в мотивах вчинків жінок, простежується становлення їх власного світовідчуття і, відповідно, дій згідно з цим сприйняттям навколишнього світу і тих ситуацій, в яких вони опиняються.

Особливо яскраво такі жіночі персонажі виписані у творах "Гортенза", "Вона вийшла заміж", "Людина", "Царівна", "Аристократка", "Impromptu phantasie", "Valse melancolique", "Ніоба", "Через кладку", "За ситуаціями" та ін.

Зображуючи духовний світ своїх героїнь, Кобилянська простежує його становлення через призму долі більшості жінок - пошук особистого щастя. Однак поступово особистісне тісно сплітається з соціальними проблемами суспільства, і жінки Кобилянської все частіше і частіше проявляють себе саме з позиції суспільної діяльності, коли змушені самі вибирати шлях боротьби з обставинами, долаючи їх, загартовуючи характер, піднімаючись до нових висот.

Це було новаторством для української літератури, адже Кобилянська показала Жінку як Особистість, не менш гідну пошани і захоплення, ніж чоловіки, жінки, яку можна назвати прототипом "емансипованої" жінки європейської літератури наших днів ("Людина", "Царівна").

ЛЮДИНА

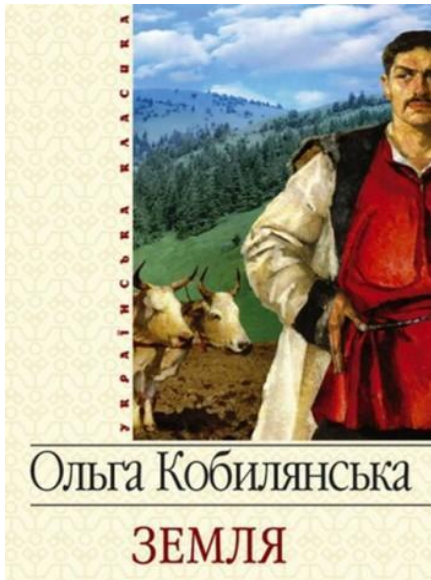

Крім того, Ольга Кобилянська стала новатором у жанрово-стилістичному виконанні: письменниця об'єднала романтизм, реалізм і символізм в єдине ціле, що можна назвати її індивідуальним творчим методом ("Акорди", "Хрест", "Місяць", "Сниться", "Пресвятая Богородиця, помилуй нас", вірші в прозі).

Однією з перших в історії всесвітньої літератури і першою в Україні створила повноцінний жанр поезії в прозі, показавши, що захоплююче ліричним може бути не тільки поетичне, заримоване слово. У цих творах Кобилянської відображений

чаруючий, чарівний світ України з її невимовної краси природою, багатством духовного світу українців, опоетизований їх повсякденний побут.

Великим досягненням української літератури стала повість Ольги Кобилянської "Земля", перекладена на безліч мов світу. Цим твором письменниця поклала початок символізму як течії модернізму в українській літературі.

Леся Українка вважала, що твір гідний того, щоб увійти до скарбниці світової літератури. Ці погляди поділяли і багато інших великих письменників України, в тому числі Михайло Коцюбинський та Іван Франко.

Вражений до глибини душі "Землею", М. Коцюбинський написав листа авторові твору.

А Іван Франко говорив, що "Земля", крім літературної та мовної вартості, матиме тривале значення ще й як документ способу мислення нашого народу...".

Сама Кобилянська говорила про "Землю", що всі персонажі у творі не вигадані, вони взяті з життя. Також письменниця згадувала, що страждала, вражена тими фактами, які описувала, але "ридаючи, продовжувала писати".

Один з кращих творів письменниці - повість "В неділю рано зілля копала", що поєднує романтичне і реалістичне в її творчості, - перекладений на багато мов, з успіхом йде на сценах театрів України.

Письменниця вперше в українській літературі підняла питання про становище жінки в суспільстві, виступаючи за рівноправність жінок з чоловіками ("Гортенза", "Вона вийшла заміж", "Людина", "Царівна" та ін.)

Саме Кобилянська ввела в літературу України новий тип персонажа - жінку-інтелігентку ("Аристократка", "Impromptu phantasie", "Valse melancolique", "Ніоба", "Через кладку", "За ситуаціями" та ін.)

Також вперше в українській літературі завдяки творчості письменниці з'явився образ "нової людини з народу" - людини, що опинилася без засобів до існування, вимушеної жити на милостиню ("Жебрачка").

Бути передусім собі ціллю,
а опісля стати або для одного чинсь величним
на всі часи, або віддатися праці для всіх.
Боротись за щось найвище,
сягаюче далеко поза буденне щастя...

Цікаві факти з життя О. Кобилянської.

Батько майбутньої письменниці Юліан Кобилянський народився в Галичині. Він належав до шляхетського роду, який мав свій герб і походив з Наддніпрянщини.

Мати, Марія Вернер, за національністю німкеня. Її родичем був відомий німецький поет-романтик Захарій Вернер. З любові до свого чоловіка вивчила українську мову, прийняла греко-католицьку віру, виховуючи всіх дітей у повазі і любові до України і всього українського.

Брат Ольги Степан був живописцем (намалював у тому числі і портрети сестри). Ще один брат - Юліан - відомий філолог, автор кількох підручників.

Семья
Кобылянских

БЛ БИРЖЕВОЙ
ЛИДЕР

Ольга Кобилянська самостійно вивчила українську мову. Також знала польську та німецьку мови.

Одним зі стимулів писати рідною мовою була закоханість Ольги в Євгена Озаркевича, брата її подруги Наталії Кобринської.

Ольга активно брала участь у феміністському русі.

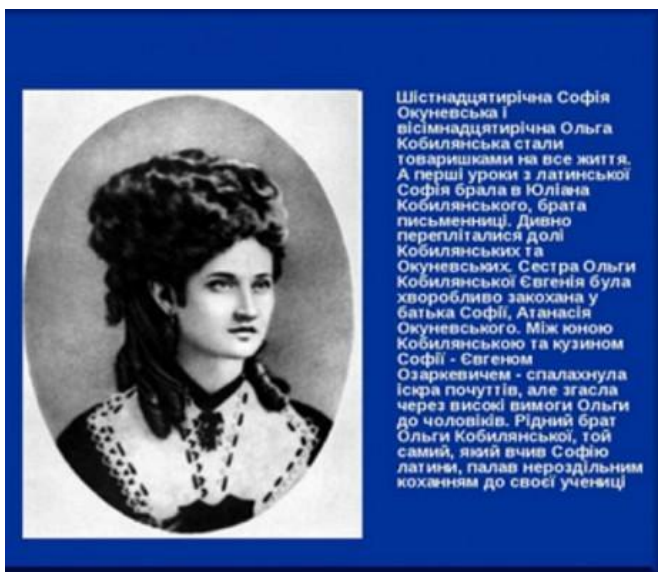
Один з кращих творів Кобилянської - повість "Царівна" - писався й допрацьовувався протягом п'яти років (1888-1893). Первинний текст був написаний німецькою мовою. Остаточний варіант - українською. Надрукована повість була в газеті "Буковина" у 1895 році і в тому ж році вийшла в Чернівцях окремим виданням.

Дружила з Лесею Українкою. Подруги не тільки обговорювали літературні плани та ідеї, але й ділилися одна з одною подробицями з особистого життя, підтримуючи одна одну.

Про одне із самих великих своїх творінь, повість "Земля", Ольга Кобилянська писала в автобіографічному нарисі, що всі факти і персонажі реальні, взяті з життя. Вона зізналася, що під час роботи над "Землею" страждала фізично від тих фактів, з якими працювала, під їх враженням часто ридала, але продовжувала писати.

Вона так і не вийшла заміж. Її нерозділеним коханням, що залишилося на все життя, став Осип Маковей, редактор газети "Буковина". Він відкрив її талант, виправляв і редагував тексти, допомагав 24-річній Ользі виробити свій оригінальний стиль. Дівчина була закохана, Осип Маковей запропонував руку і серце зовсім іншій дамі.

Біографія Ольги Кобилянської.

Ольга Кобилянська народилася 27 листопада 1863 року в місті Гура-Гумора (Румунія) в багатодітній сім'ї. Її батько був секретарем повітового суду, а мати все життя присвятила вихованню дітей.

Оскільки в містечку не було ніякої школи, батько Ольги, бажаючи дати дітям освіту, у 1869 році переводиться в Сучаву, де сім'я прожила три роки. Там дівчинка разом з братами відвідує німецьку гімназію.

У 1875 році родина переїхала в Кімполунг, де Ольга закінчила чотири класи початкової школи. А оскільки Буковина тоді була колонією Австро-Угорщини, то все навчання проходило німецькою мовою.

Перші твори написала в 14 років. Це були "Гортенза, або Нарис із життя однієї дівчини", "Доля чи воля?", а також неопубліковані "Замальовка з народного життя на Буковині", "Бачення", "Людина з народу".

У вісімнадцятирічному віці Ольга знайомиться з українською художницею Августою Кохановською (надалі ілюструвала новели Кобилянської), першою українською жінкою-лікарем в Австро-Угорщині Софією Окуневською, однією із засновниць жіночого руху в Галичині письменницею Наталею Кобринською. Ці жінки справили величезний вплив на формування світогляду дівчини. Саме вони порадили їй займатися творчістю українською мовою.

У 1886 році Ольга Кобилянська публікує оповідання німецькою мовою "Вона вийшла заміж", яке стало основою для майбутньої першої широко відомої повісті "Людина" (1892).

У 1894 р. стає одним з ініціаторів створення "Товариства руських жінок на Буковині".

На початку 1900-х років Ольга написала "Акорди", "Хрест", "Місяць", багато з віршів у прозі. Деякі твори друкувалися в журналах "Мир" і "Український дім".

У 1901 році Ольга Кобилянська публікує "Землю" - перлину української та світової літератури. Згодом твір було екранізовано.

У 1903 році Ольга була частково паралізована через застуду, що дала ускладнення.

У роки Першої світової війни (Буковину зачепило бойовими діями) створює "Сниться", "Юда", "Назустріч долі", "Лист засудженого вояка до своєї жінки" - твори, які наповнені болем від втрат, страждань, смертей, але в той же час підкреслюють мужність українського народу, що долає немислимі лиха війни.

Після Першої світової війни, в умовах окупованої Румунією Буковини, коли була заборонена українська мова, Кобилянська активно співпрацює з журналом української літературної молоді "Промінь", зі львівським журналом "Нові шляхи", з харківським виданням "Рух". У них вийшли її твори в 9-ти томах.

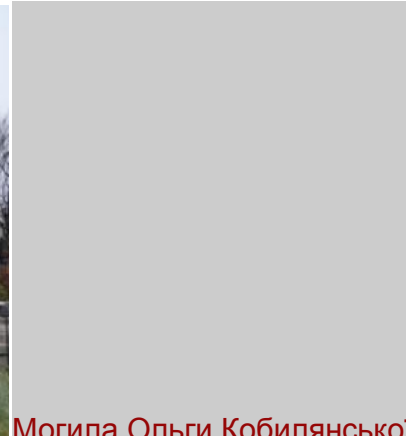
У 1927 році Україна відсвяткувала 40-річчя громадської і літературної діяльності Ольги Кобилянської. Уряд країни призначив їй персональну пенсію, а в Харкові (у той час - столиця України) приступили до випуску повного зібрання творів письменниці.

22 листопада 1940 року відбулося урочисте засідання на честь 55-річчя творчої діяльності

Кобилянської. Вона була нагороджена грамотою Президії Верховної Ради Української Радянської Республіки. Її прийняли до Спілки письменників України, а в Києві було видано двотомник її творів.

У перші роки Другої світової війни паралізована Ольга Кобилянська не мала можливості евакуюватися з Чернівців, однак активно виступала з засудженням дій нацистів. Внаслідок цього в її квартирі пройшов обшук, рукописи були вилучені, і деякі з них досі не знайдені.

Уряд Румунії мав намір публічно стратити Кобилянську, але не зміг, оскільки 21 березня 1942 року письменниця померла. Похована на Чернівецькому кладовищі.

Могила Ольги Кобилянської

Пропонуємо провести ряд заходів по даній темі:

1.3 нагоди 160-річчю від дня народження української письменниці-демократки Ольги Юліанівни Кобилянської бібліотеки Централізованої бібліотечної системи для дорослих можуть провести ряд масових заходів, які представлять читачеві талановиту письменницю глибоких душевних переживань, напруженої думки, ліричних настроїв, прозаїка-новатора української літератури ХІХ—початку ХХ ст.

1. Тематична бесіда «Простір жіночої прози Ольги Кобилянської» яку Чудовим доповненням до вивчення творчості О.Кобилянської в рамках шкільної програми, може стати перегляд фільму студії «Віател» - «Valse Brillante. Ольга Кобилянська». У центрі картини українська письменниця, перед якою гостро стоїть питання української ідентичності, незважаючи на те що коріння її було й у польській, і у німецькій культурі. Письменниця багато зробила для того, щоб українську літературу і не тільки свої твори, а й твори своїх колег, молодих письменників, з якими вона спілкувалася і підтримувала стосунки, просувати в Європу. Усі ці тонкощі й аспекти, а також не публічні і навіть романтичні історії відкрились присутнім, розкрили особистість Ольги Кобилянської.

2. У бібліотеках розгорнуто книжкову виставку «Я народилась у Карпатських горах...», на якій представлено матеріали про життєвий та творчий шлях письменниці, фотографічні матеріали, підбірку її творів, серед яких повісті «Людина», «Земля», «В неділю рано зілля копала», «Царівна», роман «Апостол черні». Окремий розділ книжкової виставки містить спогади сучасників, спостереження за творчістю О.Кобилянської.

3. До 160-річчя від дня народження О.Ю.Кобилянської можна провести літературний урок у бібліотеці та бібліографічний огляд літератури, музичні і творчі вечери

4.літературний захід «Ольга Кобилянська – пишна троянда в саду української літератури».
<https://library.sspu.edu.ua/news/pishna-troyanda-v-sadu-ukrayinskoyi-literaturi/>

Висновки:

Заповіт О.Кобилянської

«Молодість! У тебе поранкова душа. Працуй для себе, над собою. Учись від народу, учи народ. Працуй, щоб могла усміхнутися, коли тебе осяє проміння полудня. Сій весною, щоб зібрати багаті плоди осінню, сягай вершин, добувай скарби, нові вартості»

Ольга Кобилянська належить до тих митців, хто своєю творчістю увійшов в історію вітчизняної балетристики назавжди. Сучасне літературознавство відводить їй місце одного з перших українських авторів-модерністів, художні здобутки якого засвідчили європейський рівень української літератури кінця XIX – початку XX століть.

Увічнення пам'яті Ольги Кобилянської.

У місті Гура-Гумора, де народилася письменниця, встановлено пам'ятник і названо сквер її ім'ям.

У ряді українських міст ім'ям Кобилянської названі вулиці, у тому числі в Чернівцях.

У Чернівцях відкрито літературно-меморіальний музей Кобилянської, Чернівецький музично-драматичний театр носить ім'я Ольги Кобилянської.

У Чернівцях встановлено пам'ятник великій українській письменниці.

У селі Унгурь Окницького району (Молдова) відкрито музей і пам'ятник українській письменниці Ользі Кобилянській, а місцевому ліцею присвоєно її ім'я.

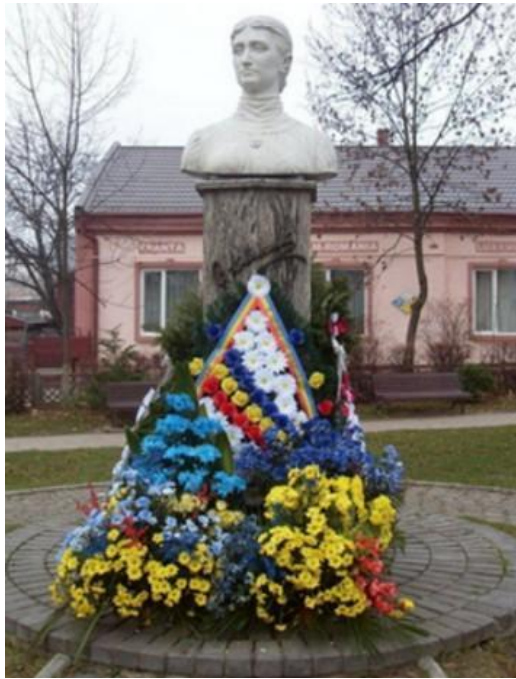
У селі Димки Чернівецької області працює музей Ольги Кобилянської.

У 1963 році випущена поштова марка СРСР, присвячена Кобилянській.

У 2013 році в Україні була випущена поштова марка, присвячена Ользі Кобилянській, і побачила світ пам'ятна монета номіналом у 2 гривні.

В Україні існує літературно-мистецька премія імені Ольги Кобилянської.

За творами письменниці знято фільми "Земля", "Вовчиця", "Меланхолійний вальс", "Царівна" та ін.

Пам'ятник Ользі Кобилянській в Гурі-Гумора

Літературно-меморіальний музей Ольги Кобилянської в Чернівцях

Пам'ятник Ользі Кобилянській в Чернівцях

Музей Ольги Кобилянської в с. Димки Чернівецької області

Марка з портретом Ольги Кобилянської

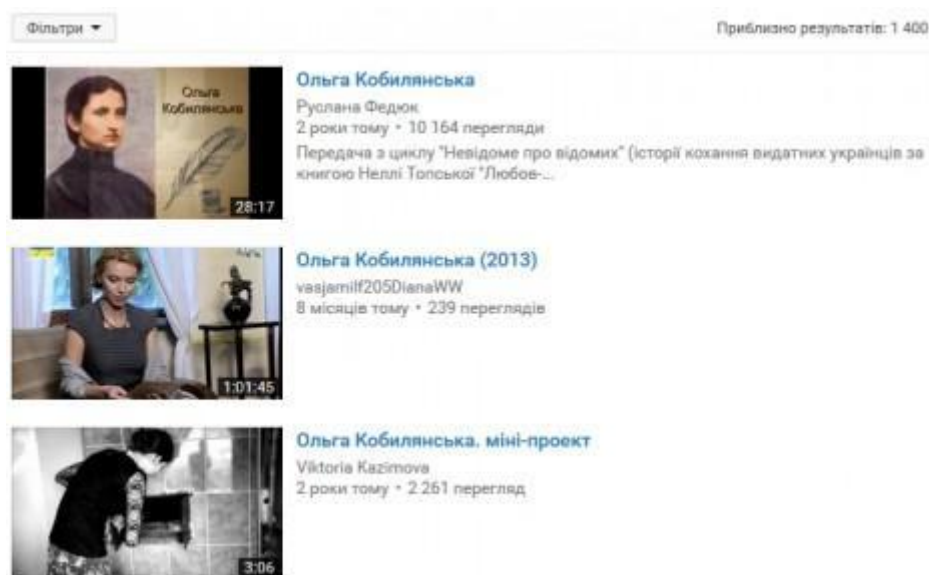
Монета з портретом Ольги Кобилянської

Ольга Кобилянська в соціальних мережах.

У соціальній мережі Facebook є спільнота.

В Youtube за запитом "Ольга Кобилянська" - 1400 відповідей:

Документальний фільм: “Ольга Кобилянська

Ольга Кобилянська на Youtube

Література:

1. Білоус Н. Феміністична проблематика прози Ольги Кобилянської / Н. Білоус // Українська мова і література в школі. – 1999. – No1. – С. 36 – 38.
2. Вергановська О. Дещо про Ольгу Кобилянську // Літературно-науковий

вісник. – 1926. – No1. – С.45.

3. Гаврилюк О. Тема духовного розкріпачення жінки у творчості О.

Кобилянської / О. Гаврилюк // Дивослово. – 2006. – No4 – С. 15 – 18.

4. Демченко І. Особливості поетики Ольги Кобилянської / І. Демченко. – К.:

Твім інтер, 2001. – 208 с.

5. Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст. / І. Денисюк

– К.: Вища школа, 1981. – 215 с.

6. Дзюба І. Читаючи Кобилянську (кілька зіставлень) / І. Дзюба // Українська

мова і література в школі. – 1986. – No2. – С. 20 – 27.

7. Лук'янович Д. Моя знайомість з Ольгою Кобилянською. // Літературно-

науковий вісник, 1928. – No1. – С.52-57.

8. Луців Л. Природа О. Кобилянської / Л. Луців // Літературно-науковий вісник.

1930. Кнг. 10.

9. Погребенник В. Золоте пасмо художньої прози Ольги Кобилянської / В.

Погребенник // Кобилянська О. Людина. – К., 2000. – С. 5 – 14.

Інтернет-ресурси

Електронна енциклопедія Wikipedia

br.com.ua

ukrclassic.com.ua

uabooks.net

<http://www.ukrlit.vn.ua/biography/irvanec.html>

<http://ukrclassic.com.ua/katalog/r/rozdobudko-iren/473-iren-rozdobudko-biografiya>

<http://www.ukrlit.vn.ua/biography/neborak.html>

<http://poetyka.uazone.net/neborak/>

<http://www.brama.com/art/litu.html>

<http://www.bookclub.ua/ukr/read/pokalchuk/ozernijviter/>

Презентація документального фільму із серіалу «Гра долі» „Valse Brillante.

Ольга Кобилянська”. Цей фільм є продовженням відомого серіалу «Гра долі»,

прем'єри якого виходять на «5 каналі» і демонструються на багатьох інших

телеканалах України.

Фільм знімався на Буковині: в Чернівцях, в селі Димка, де мешкала Ольга Кобилянська і де нині знаходяться меморіальні музеї письменниці. Фільм розповідає про життя і долю Ольги Кобилянської, про її кохання і про єдине оповідання, яке вона не написала - «Valse Brillante».